

Wyprodukowano na papierze ekologicznym.

Greenpeace Polska

ul. Lirowa 13
02-387 Warszawa
Polska

tel. +48 22 851 26 42

e-mail: info@greenpeace.pl

Więcej informacji na:

www.greenpeace.pl

Porozumienie dla Klimatu

– być albo nie być dla naszej planety
Kopenhaga 2009

Postulaty Greenpeace

©Greenpeace /Xuan Canxiong

GREENPEACE

Porozumienie dla Klimatu

– być albo nie być dla naszej planety
Kopenhaga 2009

Postulaty Greenpeace

Spis treści

Wstęp	3
Postulaty Greenpeace – streszczenie	5
Porozumienie dla Klimatu – być albo nie być dla naszej planety Kopenhaga 2009 Postulaty Greenpeace	6
1) Ambitne cele redukcji emisji gazów cieplarnianych przez kraje rozwinięte	6
2) Stopniowe zwiększanie udziału krajów rozwijają- cych się w działaniach na rzecz ochrony klimatu	7
3) Zwiększenie i właściwe ukierunkowanie funduszy na rozwój czystych technologii, ochronę lasów i adaptację do zmian klimatu	8
4) Reforma elastycznych mechanizmów redukcji emisji	10
5) Wyłączenie niezrównoważonych technologii z mechanizmów redukcji emisji	11
6) Ograniczenie emisji z międzynarodowego transportu lotniczego i morskiego	13
7) Utworzenie nowych rozwiązań instytucjonalnych, które ułatwią działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu, redukcji emisji, rozwoju technologii i ochrony lasów	13
8) Wycofanie gazów cieplarnianych zawierających fluor	14

©Greenpeace/Sewell

Wstęp

Zmiany klimatu następują szybciej, niż naukowcy przewidywali jeszcze kilka lat temu. Stało się jasne, że punkt krytyczny osiągniemy znacznie wcześniej, niż mogło się nam wydawać. Szanse na uniknięcie katastrofalnych następstw zmian klimatu gwałtownie i nieubłaganie się zmniejszają.

Wiemy już, że wzrost średniej temperatury na Ziemi o zaledwie 1,5°C będzie prowadzić do nieodwracalnych skutków, a wzrost o 2°C niesie ryzyko tragicznych zmian, których człowiek nie będzie w stanie kontrolować. Potrzebujemy ogólnoświatowego planu działania, który jak najszybciej zatrzyma wzrost temperatury, a w przyszłości pozwoli ją obniżyć.

Rok 2009 jest rokiem intensywnych międzynarodowych negocjacji klimatycznych. Ich ukoronowaniem będzie grudniowy szczyt klimatyczny w Kopenhadze, w czasie którego ma zostać podpisane nowe światowe porozumienie na rzecz ochrony klimatu. Obecnie obowiązujące - Protokół z Kioto, straci moc prawną już 1 stycznia 2012 roku i dlatego niezbędne jest podpisanie w Kopenhadze nowej umowy o ochronie klimatu. To „być albo nie być” dla naszej planety i ostatnia szansa na uniknięcie chaosu klimatycznego, do którego obecnie zmierzamy.

By to osiągnąć, konieczne jest silne przywództwo polityczne, którego wciąż brakuje w działaniach na rzecz ochrony globalnego klimatu. Szefowie państw i rządów wszystkich krajów muszą wziąć na siebie odpowiedzialność i podjąć wspólny wysiłek, aby ochronić mieszkańców i środowisko naszej planety.

Porozumienie kopenhaskie musi zagwarantować, że światowe emisje gazów cieplarnianych osiągną swoją najwyższą wartość w roku 2015, następnie zaczną gwałtownie spadać, a w połowie wieku zblizną się do zera.

Postulaty Greenpeace – streszczenie

Greenpeace wzywa rządy, które zbiorą się na Konferencji Stron Konwencji Klimatycznej ONZ w Kopenhadze w grudniu 2009 roku, by przyjęły następujące zobowiązania:

- **Ambitne cele redukcji emisji gazów cieplarnianych przez kraje rozwinięte, o co najmniej 40% do roku 2020, w stosunku do roku 1990.** Co najmniej ¾ redukcji należy osiągnąć dzięki działaniom krajowym, a nie poprzez inwestycje w krajach rozwijających się.
- **Stopniowe zwiększanie udziału krajów rozwijających¹ się w działaniach na rzecz ochrony klimatu.** Kraje rozwijające się, muszą zredukować emisje gazów cieplarnianych o 15–30% do 2020 roku w stosunku do scenariusza „business as usual”. W pierwszej kolejności powinny samodzielnie podjąć te działania, które nie wymagają nakładów finansowych (tzw. „negative measures”). Pozostałe działania powinny być wspierane przez kraje rozwinięte.
- **Zwiększenie i właściwe ukierunkowanie funduszy na rozwój czystych technologii, ochronę lasów i adaptację do zmian klimatu.** Kraje rozwinięte muszą zobowiązać się do zapewnienia krajom rozwijającym się funduszy w wysokości co najmniej 110 mld euro pomocy publicznej rocznie do 2020 roku - 40 mld euro na rozwój czystych technologii energetycznych, kolejne 40 mld na adaptację do zmian klimatu, a 30 mld na ochronę lasów.
- **Reforma elastycznych mechanizmów redukcji emisji zapisanych w protokole z Kioto²,** Porozumienie kopenhaskie powinno zagwarantować nowe mechanizmy, które będą wykraczać poza kompensowanie (offsetowanie)

emisji państw uprzemysłowionych i pobudzać kraje rozwijające się do podejmowania własnych działań.

- **Wyłączenie niezrównoważonych technologii z mechanizmów redukcji emisji.** W ramach elastycznych mechanizmów redukcji emisji nie może być dozwolone finansowanie technologii, które niosą ze sobą niebezpieczeństwo dla jakości życia i zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń – takich jak energetyka jądrowa czy CCS³.
- **Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych pochodzących z międzynarodowego transportu lotniczego i morskiego.** Zawarte w Kopenhadze porozumienie musi przewidywać ograniczenie emisji z tych dwóch źródeł.
- **Ustanowienie nowych rozwiązań instytucjonalnych, które ułatwią działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu, redukcji emisji gazów cieplarnianych, rozwoju technologii i ochrony lasów.** Fundusze finansujące przyszłe porozumienie klimatyczne powinny być kontrolowane w ramach struktur ONZ, a system instytucjonalny musi gwarantować stałą pomoc dostosowaną do potrzeb poszczególnych regionów.
- **Wycofanie gazów cieplarnianych zawierających fluor.** Wycofanie z użycia tzw. F-gazów powinno być przedmiotem międzynarodowej umowy zawartej w ramach porozumienia kopenhaskiego.

1) Tzw. non-Annex Parties, czyli państwa niewymienione w Aneksie I Ramowej Konwencji ONZ w Sprawie Zmian Klimatu (United Nations Framework Convention on Climate Change, UNFCCC).

2) Pozwalają one krajom rozwiniętym na osiąganie celów redukcyjnych w inny sposób niż poprzez działania krajowe. Są to mechanizm czystego rozwoju (Clean Development Mechanism, CDM) wspólne wdrożenia (Joint Implementation, JI) i międzynarodowy handel emisjami (International Emissions Trading, IET).

3) Carbon capture and storage, czyli technologia wychwytywania, transportowania i składowania dwutlenku węgla pod ziemią. Zobacz raport Greenpeace: „False Hope: Why carbon capture and storage won't save the climate”, <http://www.greenpeace.org/raw/content/poland/press-centre/dokumenty-i-raporty/falszywa-nadzieja.pdf> (w języku angielskim).

Porozumienie dla Klimatu – być albo nie być dla naszej planety Kopenhaga 2009

Greenpeace apeluje, by do końca 2009 roku zostało zawarte porozumienie dotyczące ochrony globalnego klimatu, które będzie:

- ogólnoświatowe,
- sprawiedliwe,
- przewidywać stopniowe zwiększanie działań na rzecz ochrony klimatu,
- opierać się na rozwiązaniach zrównoważonych, czyli takich, które nie niosą ze sobą niebezpieczeństwa dla jakości życia i zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń.

Postulaty Greenpeace:

1) Ambitne cele redukcji emisji gazów cieplarnianych przez kraje rozwinięte

Kraje rozwinięte muszą wziąć na siebie odpowiedzialność za zmiany klimatu - problem, który stworzyły i do którego pogłębiania przyczyniają się w stopniu bez porównania większym niż kraje rozwijające się. Przywództwo krajów uprzemysłowionych w działaniach na rzecz ratowania klimatu jest konieczne, aby zbudować zaufanie pomiędzy krajami rozwiniętymi i rozwijającymi się. Do tego niezbędne jest również spełnienie przez państwa uprzemysłowione obietnic złożonych w Rio de Janeiro w 1992 roku i w Kioto w roku 1997, dotyczących ochrony klimatu, lasów i bioróżnorodności oraz współpracy międzynarodowej. Bez zdecydowanego przywództwa krajów uprzemysłowionych nie będzie możliwe zawarcie porozumienia klimatycznego w Kopenhadze.

Kraje rozwinięte, jako grupa, muszą zobowiązać się do redukcji emisji w wysokości co najmniej 40% do roku 2020, w stosunku do roku 1990. Oznacza to, że 23% redukcji musi zostać osiągnięte do 2015 roku. Co najmniej ¾ redukcji należy osiągnąć dzięki działaniom krajowym, a nie poprzez inwestycje w krajach rozwijających się. Cele redukcyjne muszą zostać zróżnicowane i sprawiedliwie rozłożone pomiędzy poszczególne kraje, w zależności od ich odpowiedzialności za wcześniejsze i obecne emisje, sytuacji gospodarczej, możliwości działania i potencjału do obniżania emisji.

2) Stopniowe zwiększanie udziału krajów rozwijających się w działaniach na rzecz ochrony klimatu

Konieczne jest, aby kraje rozwijające się stopniowo zwiększały swój udział w działaniach na rzecz ochrony klimatu, jednak nie mogą być one wszystkie traktowane w ten sam sposób, ponieważ występują między nimi znaczne różnice. W grupie państw rozwijających się są kraje bardzo biedne, które już dziś cierpią z powodu głodu, niedostatków wody, powodzi i innych skutków globalnego ocieplenia, a które swoimi emisjami nie przyczyniły się do zmian klimatu: np. emisje per capita 49 państw najmniej rozwiniętych są mniejsze niż emisje per capita w samej tylko Belgii⁴. Wśród krajów rozwijających się są także państwa bogatsze od niektórych krajów rozwiniętych, oraz takie, w których emisje na głowę mieszkańca są takie same jak w niektórych krajach uprzemysłowionych: np. emisje per capita w Kuwejcie, Zjednoczonych Emiratach Arabskich i Bahrajnie są nawet do dziesięciu razy większe od emisji w Chorwacji, Rumunii i na Łotwie. Wśród krajów rozwijających się są także takie, których emisje w sektorze energetyki i przemyśle są relatywnie niskie, ale które mają wysokie emisje związane z wycinką lasów. Z tych powodów kraje rozwijające się nie mogą być traktowane w taki sam sposób i konieczne jest jasne określenie kryteriów, na podstawie których zostaną uzgodnione działania jakie powinny zostać podjęte przez poszczególne państwa.

Aby zróżnicowanie krajów było sprawiedliwe i odzwierciedlało możliwości działań, przy wyznaczaniu zadań należy wziąć pod uwagę:

- historyczną odpowiedzialność – wyrażoną w wysokości emisji od 1990 roku,

- możliwości gospodarcze – wyrażone w wysokości PKB per capita i wartości HDI⁵,
- potencjał do ograniczenia emisji – wyrażony w intensywności emisji (tj. wysokości emisji gazów cieplarnianych przypadających na jednostkę PKB), wysokości emisji per capita i tempie wzrostu emisji.

Powyższe kryteria powinny decydować o skali działań niezbędnych do redukcji emisji oraz o wysokości wsparcia finansowego potrzebnego na ich realizację.

Kraje rozwijające się, muszą zredukować swoje emisje o 15–30% do 2020 roku w stosunku do scenariusza „business as usual”. W pierwszej kolejności powinny samodzielnie podjąć te działania, które nie wymagają nakładów finansowych (tzw. „negative measures”). Pozostałe działania powinny być wspierane przez kraje rozwinięte. O wysokości pomocy finansowej ze strony państw uprzemysłowionych powinny decydować ich poziom rozwoju gospodarczego i wysokość emisji przypadająca na mieszkańca w danym kraju.

O ile w drugim okresie zobowiązań tylko kilka krajów rozwijających się powinno być zobowiązanych do przyjęcia wiążących limitów emisji, o tyle w trzecim okresie, wiele państw rozwijających się osiągnie wyższy poziom rozwoju gospodarczego i większe możliwości działania. Oznacza to, że będą musiały podjąć zobowiązania dotyczące redukcji emisji i przyjąć obowiązkowe limity. Porozumienie kopenhaskie musi opierać się na stopniowym wzroście zakresu zobowiązań i zwiększaniu udziału krajów rozwijających się w działaniach na rzecz ochrony klimatu.

4) Więcej informacji na stronie internetowej Climate Analysis Indicator Tool: <http://cait.wri.org>

5) Wskaźnik rozwoju społecznego (human development index). Więcej informacji na stronie internetowej UNDP: <http://hdr.undp.org/en/statistics/indices/hdi/>

3) Zwiększenie i właściwe ukierunkowanie funduszy na rozwój czystych technologii, ochronę lasów i adaptację do zmian klimatu

Kraje rozwinięte muszą zobowiązać się do zapewnienia odpowiednio wysokiej, stałej i odpowiadającej rzeczywistym potrzebom pomocy finansowej, aby umożliwić krajom rozwijającym się dostęp do czystych technologii energetycznych, jak najszybsze zmniejszenie wycinki lasów tropikalnych i podjęcie szeroko zakrojonych działań adaptacyjnych chroniących przed skutkami zmian klimatu.

Choć właściwe ukierunkowanie i wzrost prywatnych środków będą bardzo istotne w rozwoju niskoemisyjnych technologii, to jednak niezbędne będzie dwu- lub nawet trzykrotne zwiększenie przekazywanych funduszy publicznych. Będą one musiały być dodatkowe wobec środków przekazywanych obecnie na pomoc rozwojową⁶.

Kraje rozwinięte muszą zobowiązać się do zapewnienia krajom rozwijającym się funduszy w wysokości co najmniej 110 mld euro pomocy publicznej rocznie do 2020 roku. Z tej kwoty 40 mld euro jest potrzebne na wsparcie rozwoju czystych technologii energetycznych, kolejne 40 mld – na podjęcie szeroko zakrojonych działań adaptacyjnych chroniących przed skutkami zmian klimatu, a 30 mld – na ochronę lasów i całkowite zatrzymanie wycinki lasów tropikalnych do 2020 roku.

Ponieważ tak duże sumy nie będą mogły corocznie napływać z państwowych budżetów, potrzebne jest stworzenie mechanizmów, które wygenerują te fundusze automatycznie, niezależnie od zasobności poszczególnych państw. Mechanizmem takim byłby obowiązkowy zakup przez kraje rozwinięte

części rocznego przydziału emisji⁷ na międzynarodowych aukcjach lub nałożenie podatku na przyznawane jednostki do emisji. Możliwa jest także kombinacja obydwu rozwiązań. Każde z nich zakłada, że państwa uprzemysłowione będą musiały w przyszłości ponosić opłaty, których wysokość zależeć będzie od wielkości ich emisji.

Uzyskane środki powinny być kierowane do funduszu, który obejmowałby trzy priorytetowe obszary finansowania:

a) **Rozwój czystych technologii energetycznych.**

Finansowanie powinno być skierowane głównie na badania naukowe i rozwój współpracy międzynarodowej, co spowodowałoby zwiększenie inwestycji w udziału czyste technologie energetyczne.

b) **Przystosowanie do zmian klimatu.** Ze środków przeznaczonych na adaptację powinny być finansowane strategie zarządzania i zmniejszania ryzyka, plany minimalizowania skutków katastrof i współpraca międzynarodowa związana z wdrażaniem działań adaptacyjnych.

c) **Zmniejszanie emisji pochodzących z wycinki i niszczenia lasów w krajach rozwijających się⁷.** Wycinka musi zostać całkowicie zatrzymana do roku 2020, a w obszarach priorytetowych (m.in. Puszcza Amazońska, Kongo) do roku 2015. Środki byłyby zatwierdzane, wydawane i monitorowane krajowo, a nie ogólnie przekazywane na konkretne projekty. Dałoby to pewność, że lasy nie będą traktowane jedynie jako pochłaniacze dwutlenku węgla (tzw. carbon stocks) oraz pozwoliłoby na ochronę ich mieszkańców i bioróżnorodności. Redukcja emisji pochodzących z wycinki i niszczenia lasów w krajach rozwijających się musi być prowadzona dodatkowo do redukcji

emisji w krajach uprzemysłowionych (opisanym w punkcie 1 na stronie 6).

Kraje rozwijające się muszą zagwarantować, że fundusze będą wydawane uczciwie, a inwestycje przyniosą oczekiwane rezultaty w postaci redukcji emisji, ochrony lasów oraz skutecznej adaptacji do zmian klimatu. Wymaga to wprowadzenia sprawnych systemów pomiaru, monitoringu i weryfikacji⁹ działań w krajach rozwijających się, do czego konieczna jest budowa zaplecza logistycznego przy pomocy państw rozwiniętych.

6) Tj. wobec ODA, official development assistance.

7) Tj. jednostek przyznanej emisji, tzw. AAUs – assigned amount units,

8) Tzw. mechanizm REDD, Reducing emissions from deforestation and forest degradation. Wycinka i niszczenie lasów w krajach rozwijających się odpowiadają za około 20% globalnych emisji gazów cieplarnianych.

9) Tzw. MRV, measurement, reporting and verification.

4) Reforma elastycznych mechanizmów redukcji emisji

W Protokole z Kioto określone zostały trzy elastyczne mechanizmy redukcji emisji, zwane także rynkowymi mechanizmami redukcji emisji bądź mechanizmami z Kioto. Pozwalają one krajom rozwiniętym na realizację celów redukcyjnych w inny sposób niż poprzez działania krajowe. Są to: mechanizm czystego rozwoju (Clean Development Mechanism, CDM) wspólne wdrożenia (Joint Implementation, JI) i międzynarodowy handel emisjami (International Emissions Trading, IET)¹⁰. Już dziś wiadomo, że wspólne wdrożenia i międzynarodowy handel emisjami nie odegrają znaczącej roli w pierwszym okresie zobowiązań, a ich znaczenie w drugim okresie będzie prawdopodobnie jeszcze mniejsze.

Największe znaczenie będzie miał mechanizm czystego rozwoju, który pozwala państwom rozwiniętym na częściowe wypełnianie swoich zobowiązań redukcyjnych poprzez inwestycje w krajach rozwijających się. Inwestycje muszą mieć na celu zmniejszenie emisji, ich uniknięcie lub pochłanianie gazów cieplarnianych. Już dziś dzięki CDM do krajów rozwijających się zostały skierowane znaczne fundusze, trafiły one jednak tylko do kilku państw, a projekty nie przynosiły istotnych redukcji emisji. Co więcej, CDM w dużej mierze finansuje inwestycje nierentowne, doprowadzając do wzrostu emisji netto w porównaniu z sytuacją, w której by on nie funkcjonował¹¹.

Od roku 2013 CDM powinien obejmować konkretne projekty tylko w krajach najmniej rozwiniętych i tych o małych możliwościach podjęcia samodzielnych działań. Bardziej rozwiniętym krajom nieuprzemysłowionym, porozumienie kopenhaskie powinno zagwarantować nowe mechanizmy, które zachęcą do podejmowania samodzielnych działań i długofalowego inwestowania w technologie niskoemisyjne w poszczególnych sektorach. Takim mechani-

zmem mógłby być np. no-loose target mechanism, ustanawiający cele redukcyjne w określonych gałęziach przemysłu i premiujący obniżenie emisji, bez kar za ich niewypełnienie. Działania krajów rozwijających się powinny być wsparte pomocą przy tworzeniu bazy logistycznej, współpracą technologiczną oraz bezpośrednim wsparciem finansowym ze strony krajów rozwiniętych.

Mechanizmy redukcji emisji mają szansę przyczynić się do zmniejszenia emisji i obniżenia kosztów redukcji. Muszą być jednak starannie przygotowane i wykraczać poza kompensowanie (offsetowanie) emisji państw uprzemysłowionych, pobudzając kraje rozwijające się do podejmowania własnych działań.

Celem elastycznych mechanizmów jest redukcja emisji w sektorze energetycznym i przemyśle, jednak nie są one odpowiednim narzędziem służącym zmniejszaniu emisji z wycinki lasów. Aby redukcji emisji z deforestacji towarzyszyło zachowanie różnorodności biologicznej i ochrona ludzi, których byt jest uzależniony od lasów, niezbędna jest publiczna kontrola nad funduszami i działaniami na rzecz ochrony lasów. Greenpeace wzywa rządy, by sprzeciwiły się stosowaniu rynkowych mechanizmów redukcji w celu zmniejszania emisji pochodzących z wylesiania w krajach rozwijających się¹².

10) Wspólne wdrożenia pozwalają krajom rozwiniętym na zwiększanie swoich uprawnień do emisji poprzez finansowanie i wdrażanie projektów redukcyjnych w innych krajach rozwiniętych. Międzynarodowy handel emisjami zezwala krajom wymienionym w Załączniku B Protokołu z Kioto na handel jednostkami przyznanej emisji (AAUs, assigned amount units) na rynku międzynarodowym.

11) Zobacz: Schneider L., 2007: Is the CDM fulfilling its environmental and sustainable development objectives? An evaluation of the CDM and options for improvement. Öko-Institut/WWF, www.oeko-institut.de/oekodoc/622/2007-162-en.pdf; Wara M., 2006: Measuring the Clean Development Mechanism's performance and potential. Stanford University. Program on Energy and Sustainable Development, http://iisdb.stanford.edu/pubs/21211/Wara_CDM.pdf

12) Zobacz raport KEA 3 przygotowany na zlecenie Greenpeace: „REDD and the effort to limit global warming to 2°C: Implications for including REDD credits in the international carbon market”, <http://www.greenpeace.org/raw/content/international/press/reports/REDD-implications.pdf>. (w języku angielskim).

5) Wyłączenie niezrównoważonych technologii z mechanizmów redukcji emisji

Technologie niezrównoważone to takie, które niosą ze sobą niebezpieczeństwo dla jakości życia i zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń. Z tego powodu finansowanie takich technologii w państwach rozwijających się nie może być dozwolone w ramach elastycznych mechanizmów redukcji emisji. Tzw. brudne kredyty węglowe (czyli jednostki emisji osiągnięte w sposób niezrównoważony) powinny być wyłączone z międzynarodowych rynków obrotu prawami do emisji.

Transfer technologii, wsparcie finansowe i pomoc w budowie bazy logistycznej przez kraje rozwinięte nie mogą odnosić się do takich technologii niezrównoważonych jak energetyka jądrowa czy CCS, gdyż ich stosowanie stanowi zagrożenie dla przyszłych pokoleń i ekosystemów.

6) Ograniczenie emisji z międzynarodowego transportu lotniczego i morskiego

Zawarte w Kopenhadze porozumienie musi przewidywać ograniczenie emisji pochodzących z międzynarodowego transportu lotniczego i morskiego, który intensywnie się rozwija i jest źródłem coraz większych emisji.

Kraje uprzemysłowione muszą wliczać emisje pochodzące z transportu lotniczego w swoje całłościowe cele redukcyjne, włączając je już od momentu sprzedaży paliwa lotniczego. Specyfika emisji pochodzących z transportu morskiego wymaga stworzenia specjalnego systemu redukcji tylko dla tego sektora.

7) Ustanowienie nowych rozwiązań instytucjonalnych, które ułatwią działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu, redukcji emisji, rozwoju technologii i ochrony lasów

Porozumienie kopenhaskie stworzy potrzebę zarządzania dużymi funduszami publicznymi, pochodzącymi głównie z krajów rozwiniętych. Kraje rozwijające się będą potrzebowały wsparcia finansowego, współpracy międzynarodowej i ogromnej pomocy technicznej w zakresie tworzenia sprawnych systemów pomiaru, monitoringu i weryfikacji swoich emisji, metod zarządzania gospodarką leśną oraz działań adaptacyjnych.

Wszystkie fundusze finansujące przyszłe porozumienie klimatyczne powinny być kontrolowane w ramach struktur ONZ, a system instytucjonalny musi być elastyczny i gwarantować stałą pomoc dostosowaną do potrzeb poszczególnych regionów. W zarządzaniu funduszami powinny uczestniczyć wszystkie zaangażowane strony, a sam proces musi mieć demokratyczny charakter. Należy wprowadzić odpowiednie procedury i zabezpieczenia, aby społeczeństwo w każdym kraju mogło sprawować kontrolę nad planowaniem, wydawaniem i monitorowaniem funduszy. Takie rozwiązanie pomogłoby zagwarantować przejrzystość i efektywność wydawania środków, a także zapewniłoby ich wykorzystanie na poziomie lokalnym. Konieczne będzie ustanowienie nowej grupy ekspertów lub organów administracyjnych wspomagających instytucje zarządzające funduszami.

8) Wycofanie gazów cieplarnianych zawierających fluor¹³

Zgodnie z ustaleniami zawartymi w Protokole Montrealskim¹⁴ w ciągu najbliższych 10 lat nastąpi przyspieszone wycofanie wodorochlorofluorowęglowodorów (HCFC). Jeśli zostaną one zastąpione głównie wodorofluorowęglowodorami (HFC), nastąpi gwałtowny wzrost emisji gazów cieplarnianych. W ramach porozumienia kopenhaskiego powinna zostać zawarta międzynarodowa umowa dotycząca wycofania z użytku tzw. F-gazów. Dla przemysłu, zarówno w krajach rozwiniętych, jak i rozwijających się, będzie to bodziec do szerszego stosowania i rozwijania istniejących już technologii wolnych od HFC. W ramach Protokołu Montrealskiego trwają obecnie prace badające możliwości redukcji emisji F-gazów zawartych w wyprodukowanych już artykułach i sprzęcie. Ich ocena musi zostać przeprowadzona w ścisłej współpracy z procesem UNFCCC i powinna prowadzić do utworzenia specjalnych procedur i światowej sieci odzyskiwania i bezpiecznej utylizacji tych substancji.

13) Gazy fluorowane, tzw. F-gazy.

14) Protokół Montrealski w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową jest międzynarodowym traktatem stworzonym w celu ochrony warstwy ozonowej przez wycofywanie z produkcji kilku substancji uważanych za szkodliwe. Protokół wszedł w życie 1 stycznia 1989 roku. Jest dostępny pod adresem internetowym: <http://www.unep.org/OZONE/pdfs/Montreal-Protocol2000.pdf>.

Greenpeace to międzynarodowa organizacja pozarządowa działająca na rzecz ochrony środowiska naturalnego. Organizacja koncentruje swoje działania na najbardziej istotnych globalnych zagrożeniach bioróżnorodności i ekosystemów.

Aby zachować swoją niezależność, Greenpeace nie przyjmuje dotacji od rządów, partii politycznych i korporacji. Działania Greenpeace finansowane są wyłącznie dzięki wsparciu indywidualnych darczyńców.

© Greenpeace/ Teresa Osorio